https://www.sworldjournal.com/index.php/swj/article/view/swj06-05-038
DOI: 10.30888/2663-5712.2020-06-05-038

УДК 811.111'373

ZOONYMIC LEXIS. ZOONYMS COW, BULL AND OX, THEIR ETYMOLOGY, SEMANTICS AND FUNCTIONS IN THE ENGLISH LANGUAGE

ЗООНІМНА ЛЕКСИКА. ЗООНІМИ COW, BULL, OX, ЇХ ЕТИМОЛОГІЯ, СЕМАНТИКА ТА ФУНКЦІЇ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Ponomarenko N.M. / Пономаренко Н.М.
Lecturer/Викладач
Smuhliakova M.K. / Смуглякова М.К.
Senior lecturer/ст.викладач
Admiral Makarov National University of Shipbuilding, Mykolaiv
Національний університет кораблебудування ім.адмірала Макарова, Миколаїв

Анотація. *В роботі розглянуто роль зоонімів в свідомості "мовної особистості" та їх використання в повсякденному житті. А саме роль деяких фразеологізмів із зоонімами, які широко вживаються в англійській мові, їх особливості вживання в переносному значенні. Мета написання полягає у комплексному аналізі етимологічних, семантичних та функціональних характеристик зоонімів в англійській мові.*

Ключові слова: *зооніми, лексема, семантичний аналіз*

Вступ.

У світлі проблеми культурної конотації фразеології фразеологічні одиниці із зоонімним компонентом представляють особливий інтерес. Це обумовлено тією роллю, яку традиційно відіграють зооніми в свідомості «мовної особистості», що підтверджується їхнім досить частим і продуктивним використанням у художніх творах, публіцистиці, в різного роду афоризмах і в повсякденному спілкуванні.

Проте не всі зооніми мають розгорнуті семантичні мікросистеми, переносні значення, спрямовані на інші, крім тварин, об'єкти. Існують своєрідні семантичні лакуни, тому деякі фразеологізми із зоонімами широко вживаються в англійській мові, а інші з'являються тільки окказіонально, не входять до складу мови і не закріплюються в мовному вживанні.

Основний текст.

Зооніми отримують не тільки прямі, але і деякі переносні значення, символи і способи алегоричного позначення людини. Зоонімна лексика в свідомості носія певної мови супроводжується специфічними емоційно-естетичними асоціаціями.

Лексема "cow" походить від давньоанглійського слова *cu* в значенні "cow" (корова), від прото-германського *kwon* (яке стало джерелом також для давньофризького *ku*, середньо-голандського *coe*, голандського *koe*, давньо верхньонімецького *kuo*, німецького *Kuh*, давньоісландського *kyr*, датського та шведського *ko*) [2].

Лексема "bull" у значенні "male of a bovine animal" (самець великої рогатої тварини) з'явилась у 1200 р., від лексеми *bule*, від давньонорвезького слова *boli* "bull, male of the domestic bovine" (бик, савець великої рогатої худоби), можливо, також з давньоанглійського слова *bula*, від прото-германського

bullon- (яке стало джерелом також для середньоголандського *bulle*, голандського *bul*, німецького *Bulle*), можливо, від німецької дієслівної основи зі значенням "to roar", що збереглась у деяких німецьких діалектах [2].

Лексема "ox" походить від давньоанглійського *oxa* "ox" (бик) (мн. *oxan*), яка у свою чергу сходить до прото-германського *ukhson* (яке стало джерелом також для давньонорвезького *oxi*, давньофризького *oxa*, середньоголандського *osse*, давньосаксонського та давньо верхньонімецького *ohso*, німецького *Ochse*, готського *auhsa*). Прото-германська лексема сходить до індоєвропейського **uks-en-* "male animal" (самець) (джерело також для уельського *ych* "ox", середньоірландського *oss*"stag", санскритського *uksa*, авестанського *uxshan-* "ox, bull") [2].

Семантичний аналіз лексеми "cow" показує, що вона вживається у низці значень, серед яких:

 The mature female of cattle of the genus Bos (Зріла самка великої рогатої худоби роду *Bos*).

 The mature female of certain other large animals, such as elephants, moose, or whales (Зріла самка деяких інших великих тварин, таких як слони, лосі або кити).

 A domesticated bovine of either sex or any age (Одомашнена жуйна тварина будь-якої статі або будь-якого віку) [3].

Словниковий аналіз лексеми "bull" дозволив нам виявити такі семантичні характеристики досліджуваного зооніма:

 An adult male bovine mammal (Дорослий самець великої рогатої худоби).

The uncastrated adult male of domestic cattle (Некастрований дорослий самець домашньої худоби).

 The adult male of certain other large animals, such as alligators, elephants, moose, or whales (Дорослий самець деяких інших великих тварин, такі як алігатори,слони, лосі, або кити).

 An exceptionally large, strong, and aggressive person (Винятково велика, сильна та агресивна людина).

 An optimist, especially regarding business conditions (Оптиміст, особливо щодо умов для ведення бізнесу).

 A person who buys commodities or securities in anticipation of a rise in prices or who tries by speculative purchases to effect such a rise (Людина, яка купує товари чи цінні папери в очікуванні зростання цін, або хто намагається шляхом спекулятивних покупок зробити такий підйом).

 Slang *A police officer or detective* (сленг. Поліцейський або детектив).

 Slang *Foolish, deceitful, or boastful language* (сленг. Нерозумна, обманна або хвальковита мова).

 Insolent talk or behavior (Нахабна розмова або поведінка) [3].

Семантичний аналіз лексеми "ox" показує, що вона вживається у низці значень, серед яких:

 An adult castrated bull of the genus Bos, especially B. taurus, used chiefly as a draft animal (Дорослий кастрований бик роду Bos, особливо B. taurus, що використовувався переважно як тягова тварина).

A bovine mammal, especially one that has been domesticated (Жуйний ссавець, особливо одомашнений) [3].

Лексеми "cow", "bull", "ox" функціонують у низці англійських фразеологізмів.

Корова була і залишається для людини перш за все джерелом молока, молочних і м'ясних продуктів. Велике значення корови в житті людини підкреслює ФО *a cash cow* [3], що означає "a business or a part of a business that always makes a lot of profit" (надійне джерело грошей, дійна корова), порівняймо з українським: *дійна корова – про того або те, що є джерелом прибутку* [1]. Еквівалентною одиницею в англійській мові є ідіома *milk cow*, що називає постійне джерело матеріальних благ, яким можна користуватися довгий час.

В англійській мові існує ФО *a sacred cow* – "a belief or system that is treated with much respect" [3] («священна корова», святиня, недоторкана особа, традиція).

Бики, будучи витривалими і міцними тваринами, використовувалися в сільськогосподарських роботах, тому про сильну, з міцним здоров'ям людину почали говорити, що вона здоровий, як бик. А оскільки сила часто асоціюється з великим розміром і неповороткістю, то незграбну, неповоротку людини англійці порівнюють з биком у магазині порцеляни: *a bull in a china shop – "behaving recklessly and clumsily in a place or situation where you are likely to cause damage or injury"* [3]. В цьому випадку в українській мові використовується зоонім «ведмідь»: «клишоногий ведмідь» [1].

В англійській мові також існує ФО *bull-headed* – "someone who is determined totdo exactly what they want to do" [3], що означає «безрозсудний, відчайдушний, головатий, свавільний, широколобий».

Образ корови також використовується для опису емоційного стану людини. Наприклад, можна вести себе або діяти шалено, несамовито, люто, як кажуть англійці, як бик, що накидається на ворота: *like a bull at a gate* – "hastily and withoutthought" [3] (як бик біля воріт).

Висновки.

Отже, семантичний аналіз досліджуваних лексем "cow", "bull"та"ox" показав, що окрім своїх прямих значень, вони вживаються для позначення людини чи природніх явищ.

В уявленнях носіїв англійської та української мови про яку-небудь домашню тваринку простежується як загальне ставлення, так і різний підхід до неї. Проте навіть у загальному сприйнятті укладені елементи національно-культурної специфіки, що проявляється в різному семантичному оформленні фразеологізмів із компонентом-зоонімом.

Література

1. Академічний тлумачний словник української мови [Електронний ресурс].

2. Etymology Online [Electronic Resource]. – Available from: https://www.etymonline.com

3. FreeDictionary [Electronic Resource]. – Available from: https://www.thefreedictionary.com/

Abstract. *The article focuses on the semantic and functional peculiarities of the English zoonyms. The comprehensive etymology, semantic and functional analysis of the English zoonyms with the help of different methods was carried out.*

In-depth knowledge of phraseology with zoonymic component and their national cultural specifics will enrich language practice as speakers of one and those who study it. In addition, the material of the article contributes to the development of the mutual understanding not only within one culture, but can also promote intercultural communication.

Key words: *zoonyms, tokens, semantic analysis*

Стаття відправлена :29.12.2020р.